



# SKISSEPROSESS-HEFTE

Bendik Kristiansen  
288709

288709

BOP3102

Bachelor i grafisk design

Skisseprosess-hefte

«Hva er normkritisk og -kreativ grafisk design, og hvordan kan en bruke strategier herfra for å gjøre temaet kjent for grafisk design-bransjen?»

Vår 2018

«Denne bacheloroppgaven er gjennomført som en del av utdannelsen ved Høyskolen Kristiania. Høyskolen Kristiania er ikke ansvarlig for oppgavens metoder, resultater, konklusjoner eller anbefalinger.»

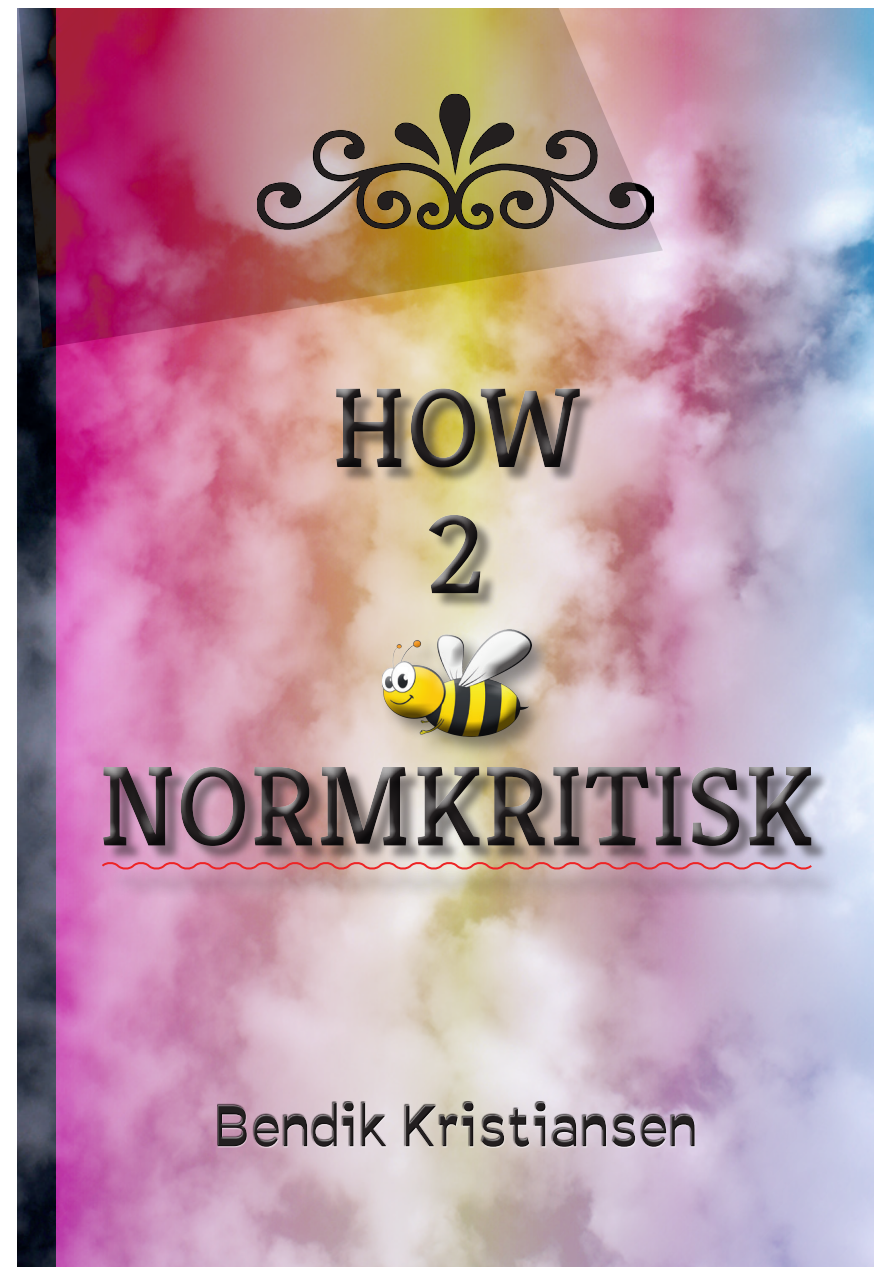
## Introduksjon

Dette heftet viser skissene som ledet frem til resultatet av boken «Normkreativ håndbok» som presenterer en utforsking av begrepene normkritikk og normkreativitet innen grafisk design.





En av de første retningene jeg prøvde ut var bruken av graderte farger, inspirert av regnbuen, som ble lagt som et lag over et bilde av en lettskyet himmel. Både graderte farger og sky-mønstre har jeg sett i flere tilfeller.



Jeg prøvde så å leke litt med ulike effekter og justeringslag (adjustment layers). Tidligere har jeg observert inverterte bilder som jeg synes skaper et litt skremmende uttrykk. I dette utkastet la jeg også inn ornamenter, som også er et mye brukt virkemiddel. I stedet for å skrive «How to be normkritisk» valgte jeg å bytte ut «be» med ClipArt av en bie. Dette gjorde uttrykket enda mer lekent.



Enda en variant med gradert bakgrunn. Foruten om bakgrunnen og skrifttypen er oppsettet veldig modernistisk.





I dette utkastet prøvde jeg på en mer dekorert forside hvor jeg dro inn border og ornamenter. Tittelen ble midtstilt, men skriften står i tre ulike skrifttyper. På dette stadiet var jeg fortsatt usikker på hvilken tittel jeg skulle bruke. I dette utkastet dro jeg også inn lilla/rosa-fargen, som en ofte kan se i normkritiske løsninger.



Et omslag som kunne fungert godt for å fortelle det feministiske tidsskriftet Bangs historie. Hadde innholdet i boken vært historie eller utforskning, og ikke en håndbok, kunne dette fungert.



På grunn av uttrykket utkastet til venstre ga prøvde jeg på en forenklet forside uten bakgrunnsbilde.

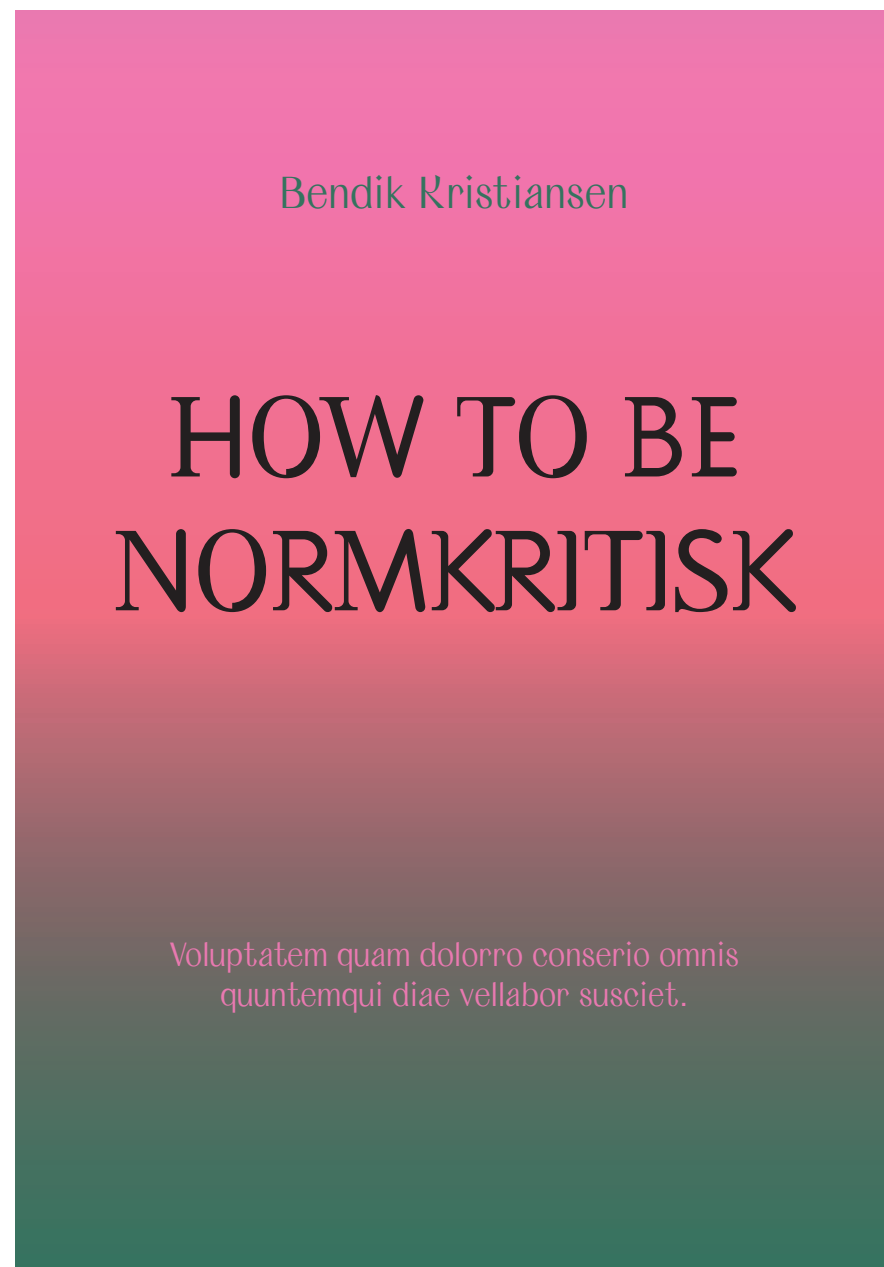
Dette er en bok om normkritisk og normkreativ grafisk design. Boken inneholder både en drøfting rundt tilnærmingen, og en håndbok-del hvor det blir gitt eksempler på hvordan en kan være normkritisk innen grafisk design. Boken er skrevet og designet av Bendik Kristiansen, i sammenheng med bacheloroppgaven i grafisk design på Høyskolen Kristiania.



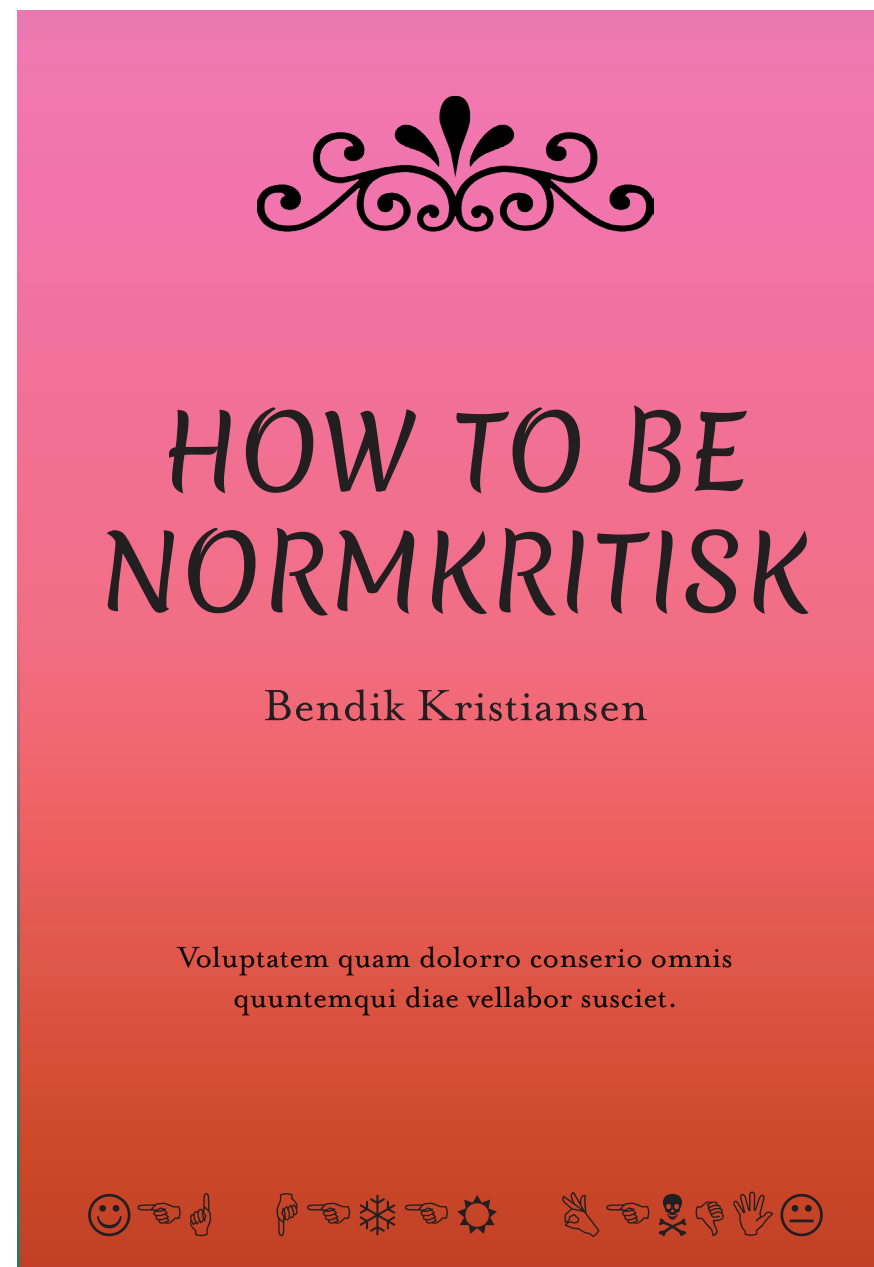
Modernistisk preget forside. Forsiden kommuniserer ingen tittel, bare budskapet.



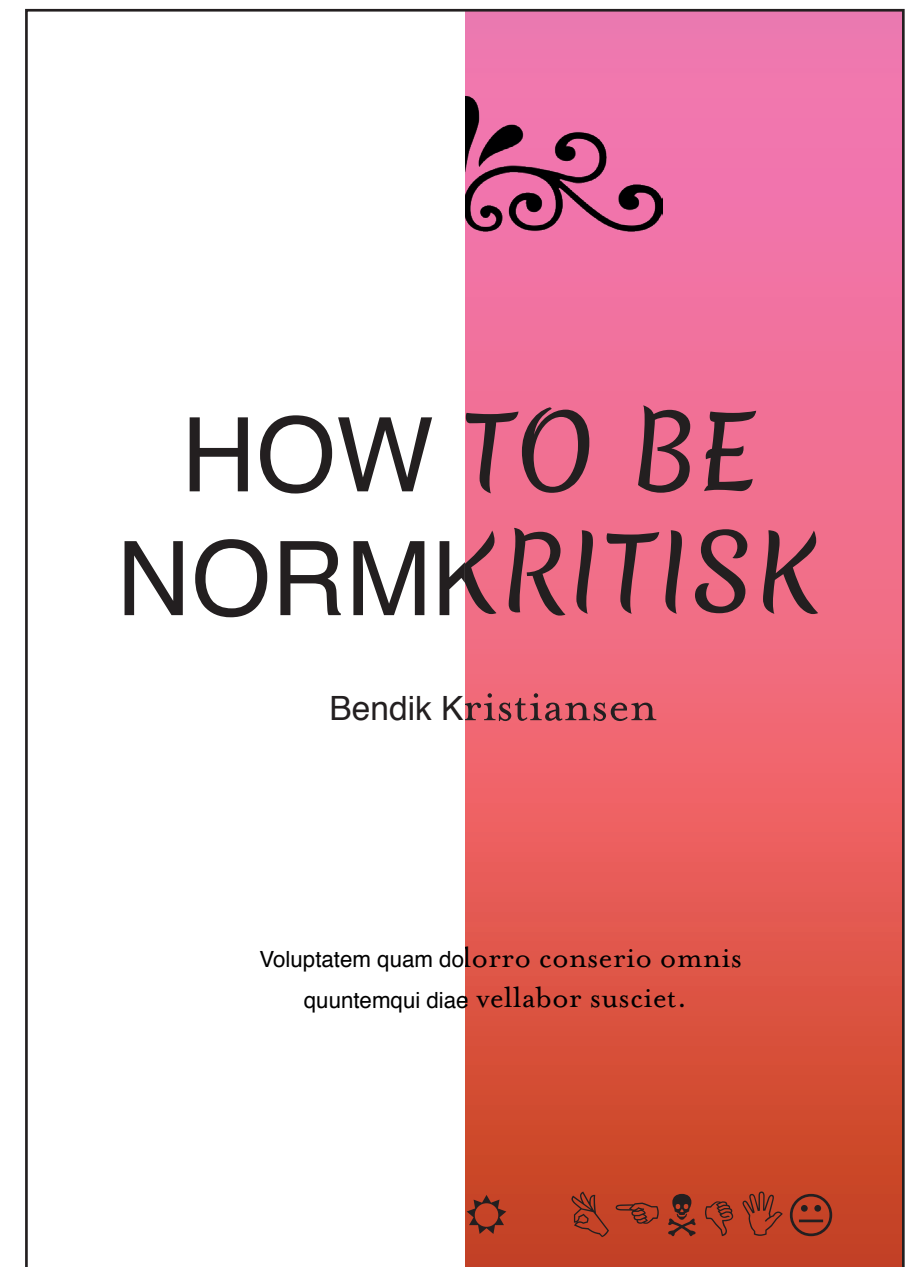
I dette prøvde jeg å få inn de røde strekene som et designelement. All tekst er midtstilt, noe som er normativt for en bokforside, men likevel et uttrykk som fremmer «dekor».



I de følgende utkastene gikk jeg tilbake til graderingen, men med litt andre fargekombinasjoner. Rosa og rødtoner blir mye brukt i normkritiske arbeid, og i akkurat dette utkastet dro jeg inn komplementærfargen grønn. Skriftypen er Dead History av P. Scott Makela.



Enda en variant med gradering, men fra rosa til rødt. Har også lagt til et ornament i toppen av siden, som testet ut på tidligere utkast. Den nederste skriftypen er Wingdings, og det står helt enkelt «Jeg heter Bendik». Om jeg hadde gått for denne idéen hadde nok det stått noe mer spennende.



I dette har jeg prøvd å kombinere et modernistisk uttrykk og et normkritisk uttrykk ved å dele siden i to. Dette synliggjør hva den normkritiske tilnærmingen utfordrer.

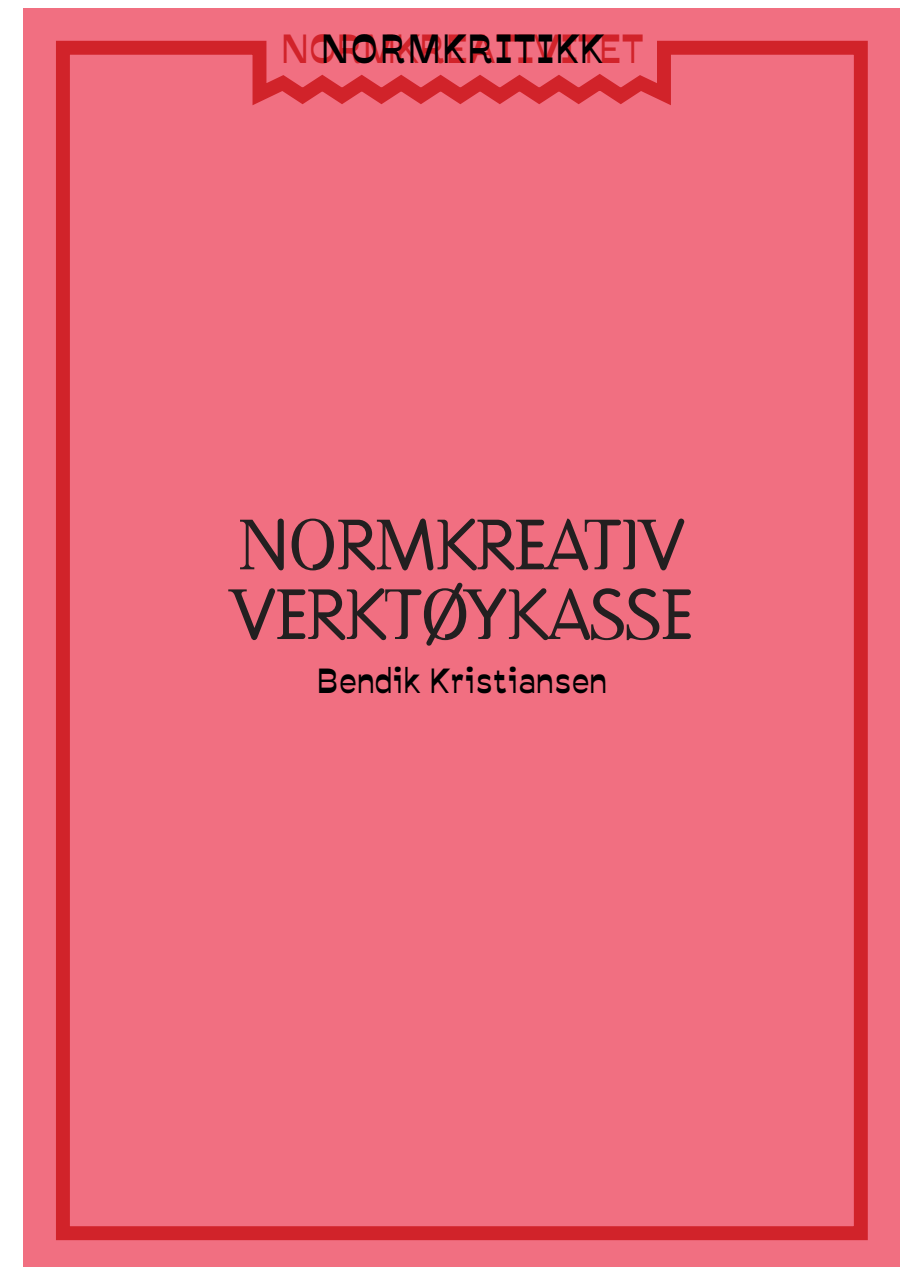




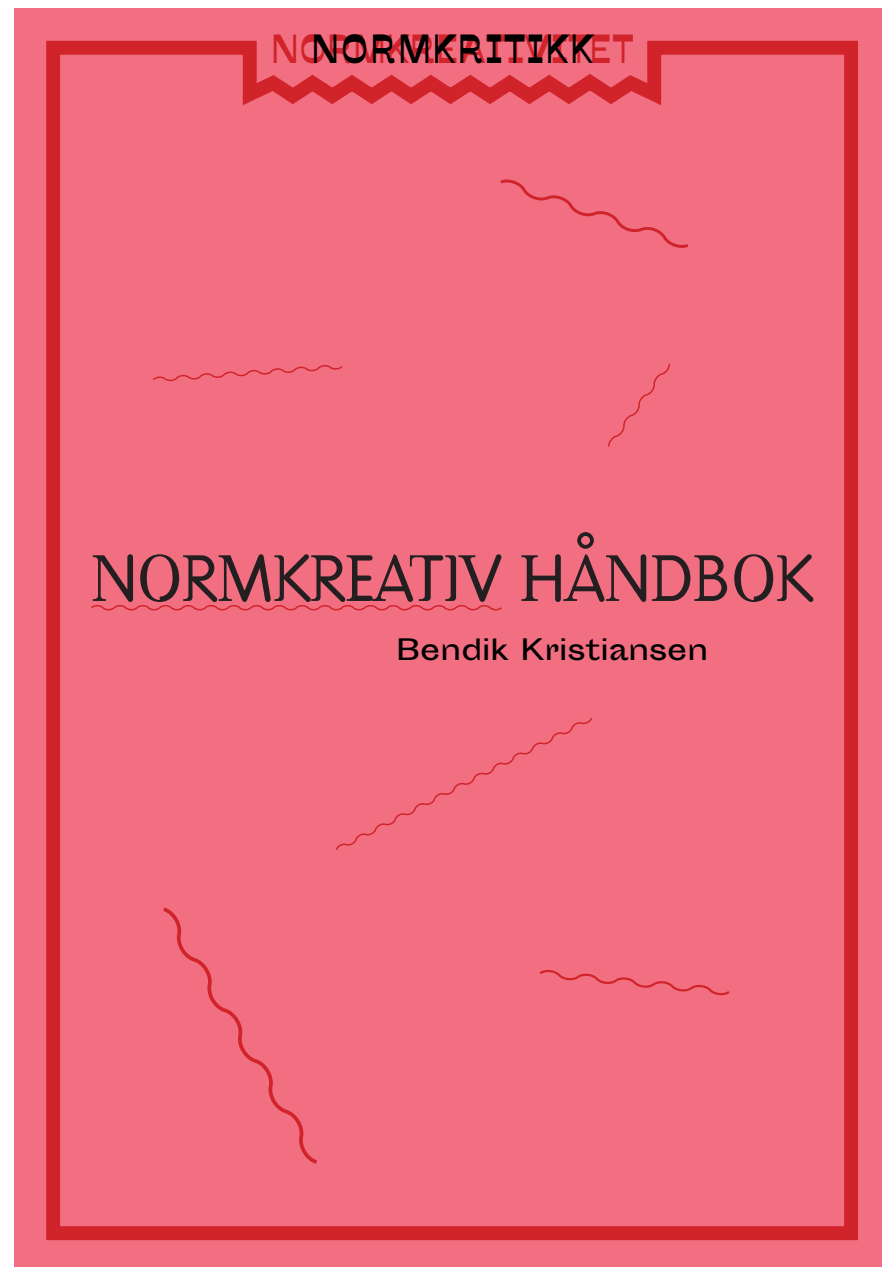
Noe som nesten kan oppleves som en trend er at navn settes i en tynn, enkel oval. Jeg er usikker på om dette er noe som har blitt populært i 2018, eller om jeg har sett det flere ganger på grunn av mine søk etter normkritiske arbeid.



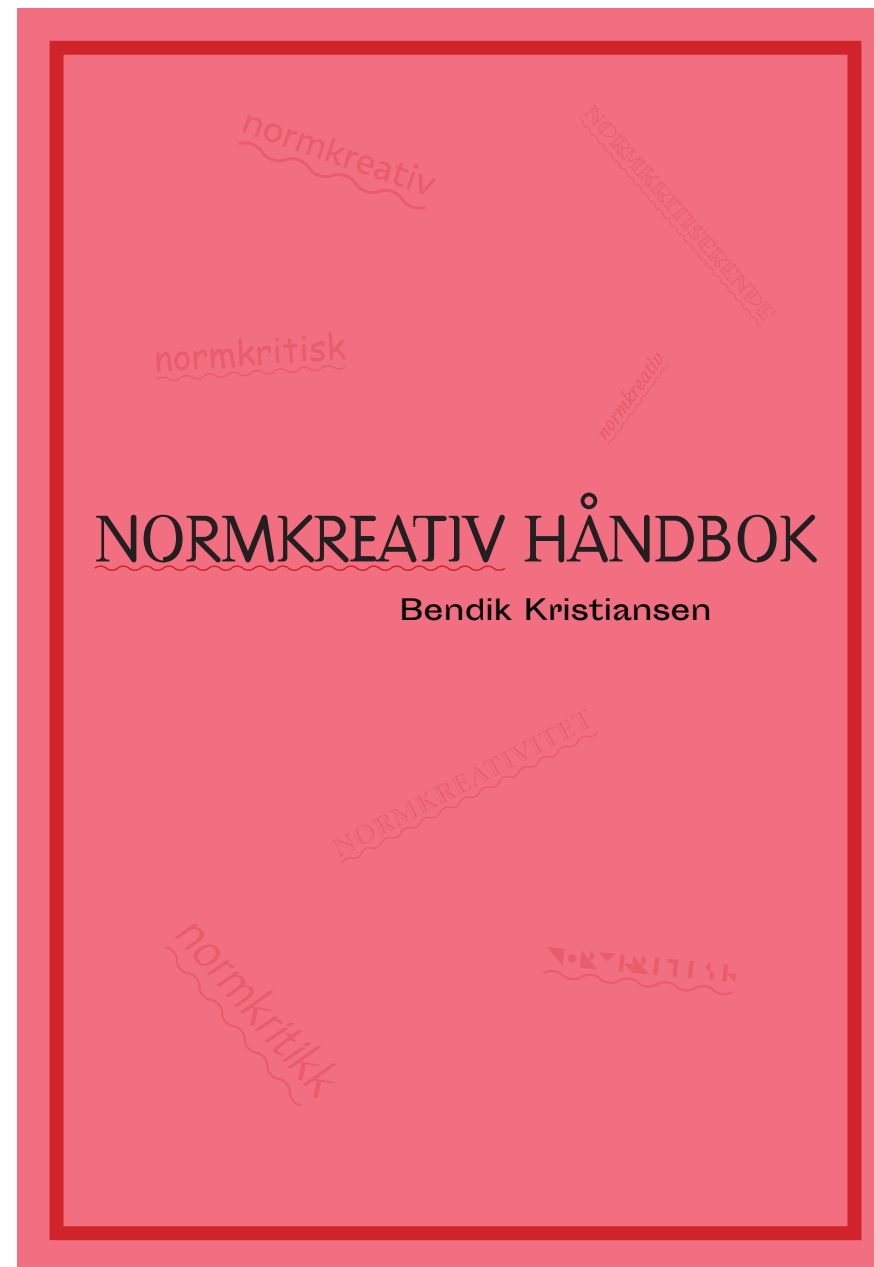
Her prøvde jeg å sette navnet mitt i toppen av boka, hvor det bryter med borden som går rundt, noe som gjør at borden må endre retning og gå rundt navnet.



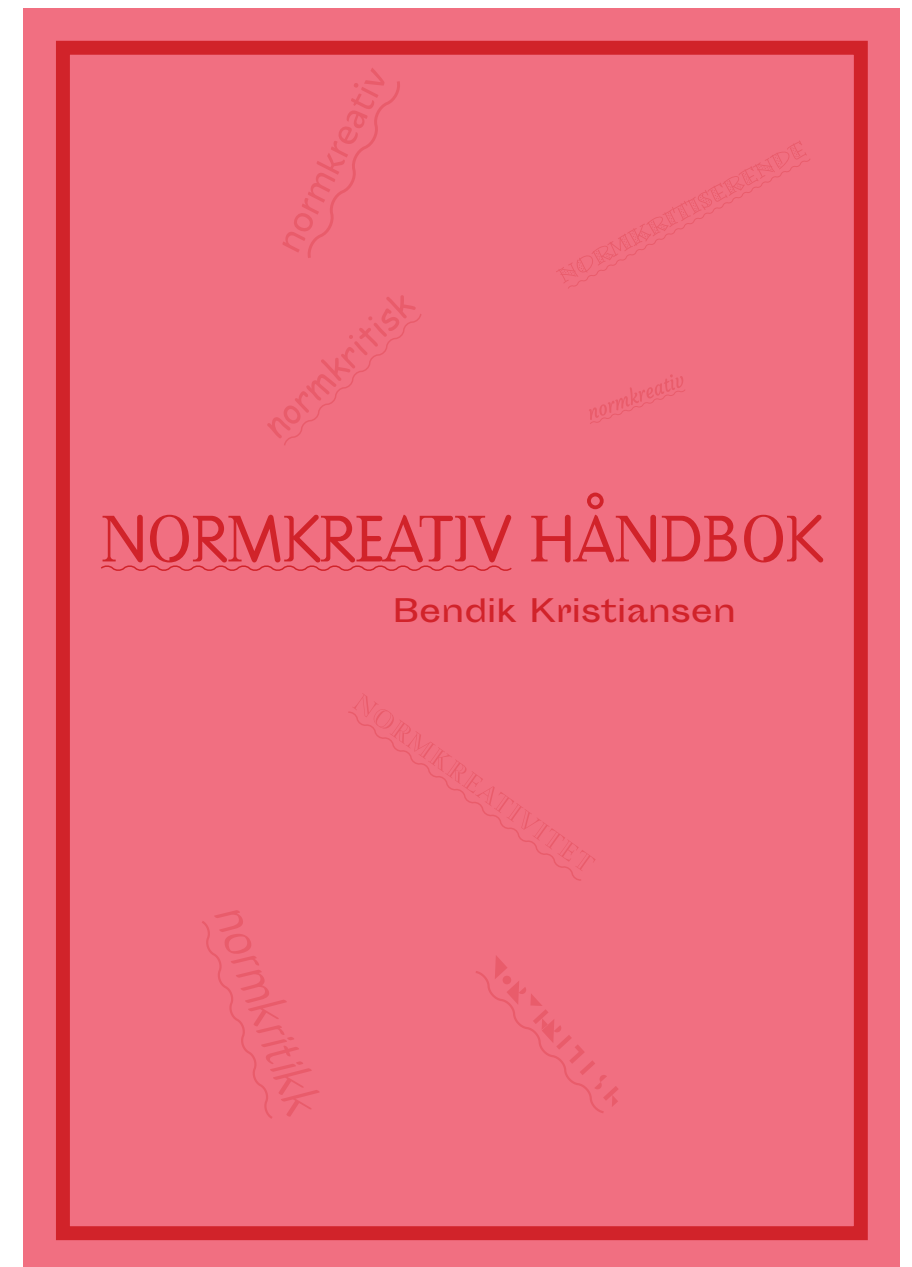
På dette utkastet dro jeg frem igjen Dead History, og i toppen av forsiden har jeg lagt ordene «Normkritikk» og «Normkreativitet» over hverandre.



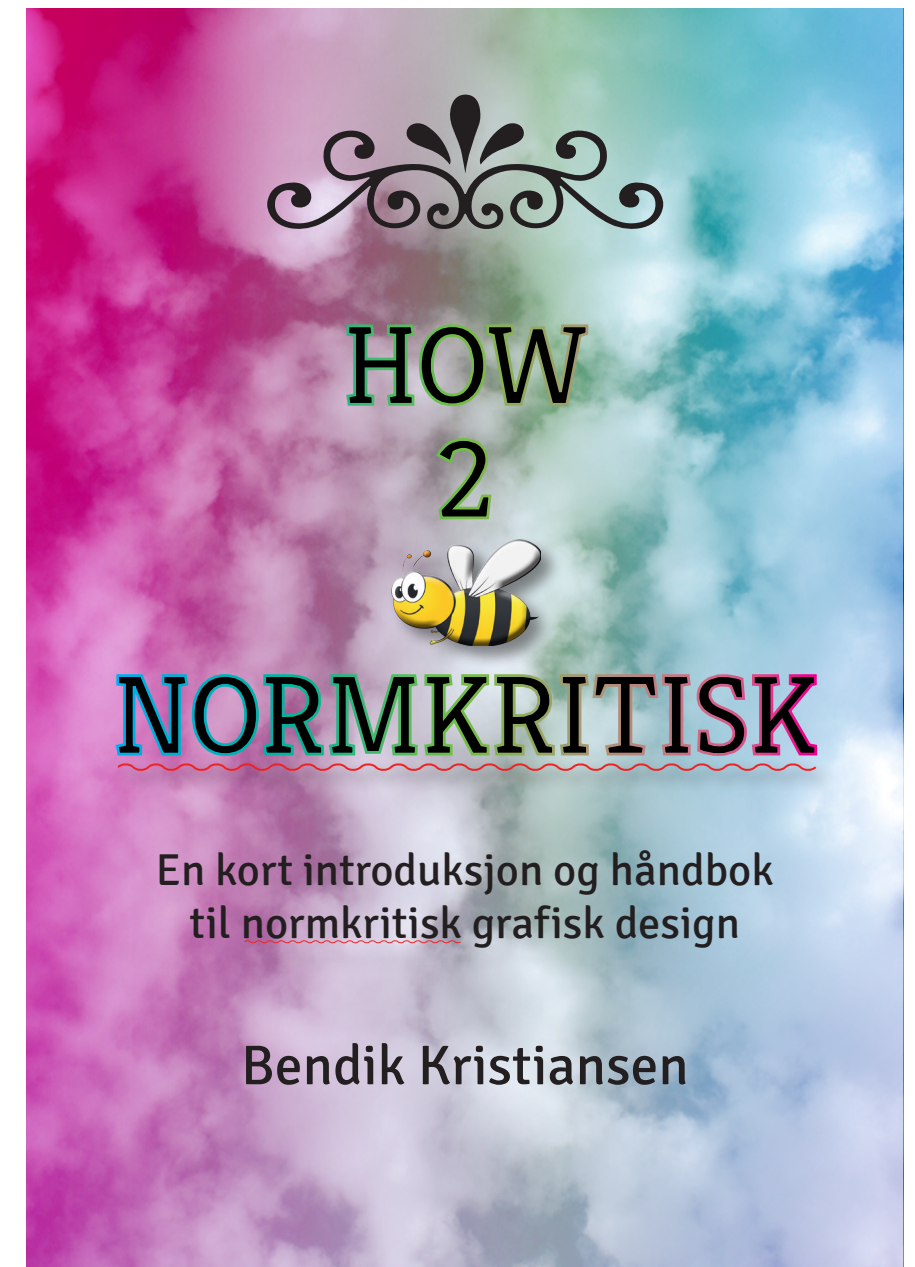
Her dro jeg også inn de bølgete linjene, som testet på et tidligere utkast.



I tillegg til strekene valgte jeg å legge inn ulike bøyinger av ordene «normkritikk» og «normkreativitet». Disse ble så spredd utover siden for å vise hvor utydlig og rotete begrepet faktisk er.

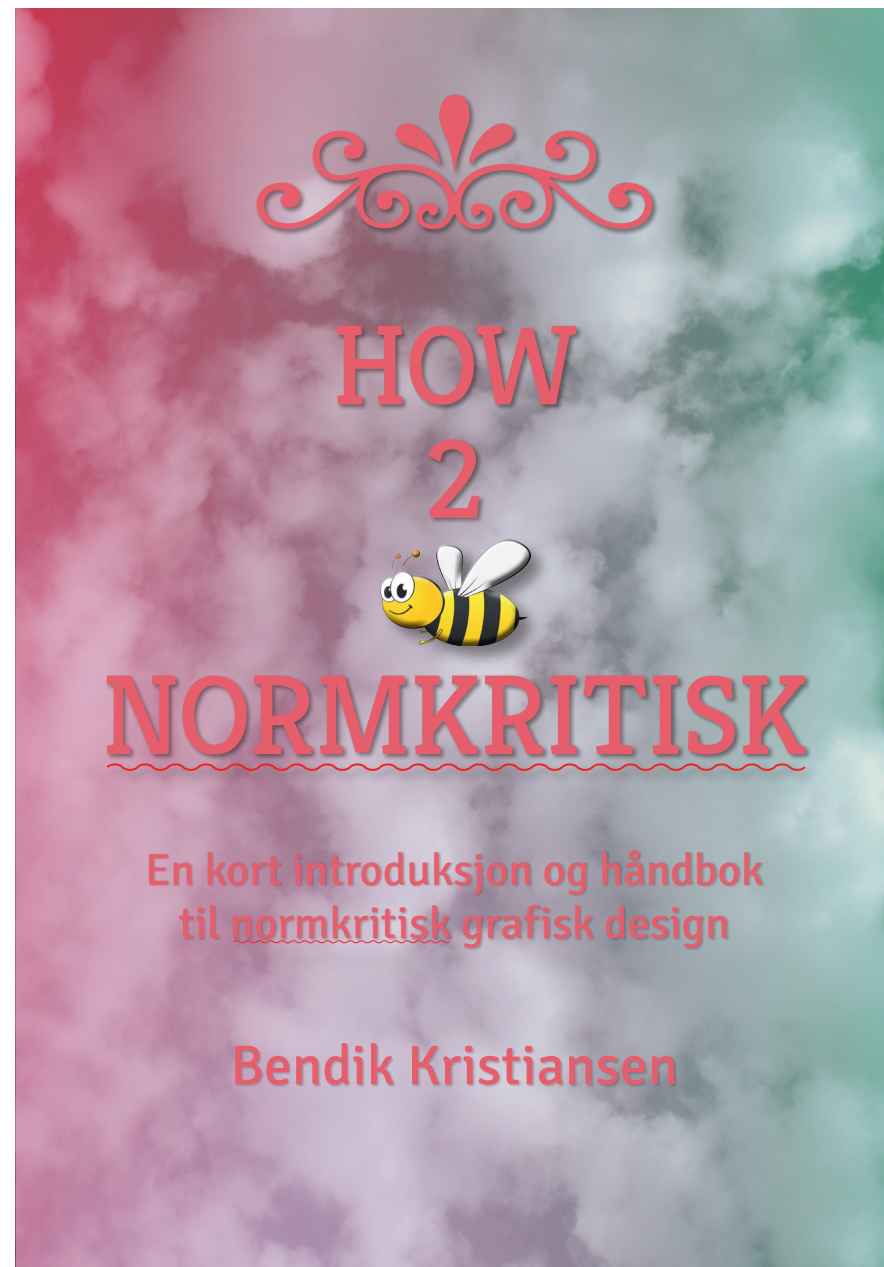


I dette utkastet valgte jeg å gå bort i fra sort, og brukte kun nyanser av rosa og rødt. Dette utkastet brukte jeg lenge, og det var like før jeg endte opp med å bruke det. Utkastet er ikke så veldig normkritisk, men drar frem farger og dekor.

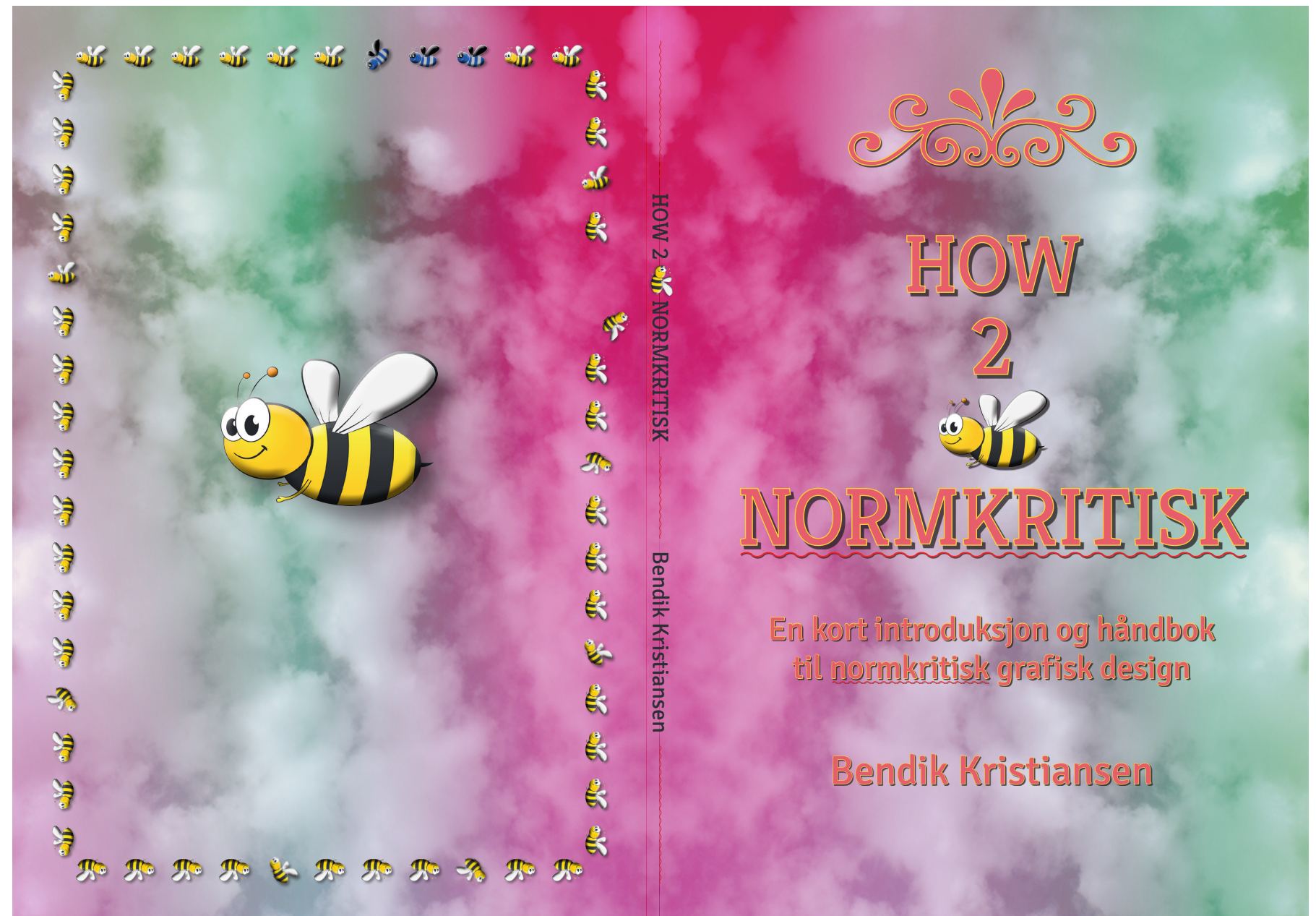


Nå gikk jeg tilbake til et av mine første utkast, og utarbeidet det enda mer. Typografi ble propet med effekter sånn at det ble synlig at effekter hadde blitt brukt.





Istedenfor graderingen mellom rosa, grønn, rød og blå endret jeg det til rosa og grønn. Disse fargene hadde jeg på dette tidspunktet valgt for teksten i bokens materie. Jeg synes forsiden og resten av boka gikk godt sammen med denne graderingen som bakgrunnsfarge. Tittelen ble litt uklar, og jeg var dermed ikke helt sikker på om jeg ønsket å gå for dette.



Ferdig omslag! Dette viser både baksiden, ryggen og forsiden av boken. Fra forrige utkast la jeg på en gul outline til all typografi på forsiden. Dette gjorde teksten mer leselig. Bienen er brukt som et symbol på baksiden, og i borden av bier er det noen som ikke følger rekka helt som en forventer. Dette er en hyllest til de som velger å gå sine egne veier.





I håndbok-delen ville jeg visualisere hvordan en kan jobbe normkritisk, og dette er et utkast jeg hadde til oppslaget som skulle omhandle layout. I etterkant ble jeg usikker på om jeg skulle tydeliggjøre det så mye, eller om jeg skulle la leseren gjøre opp sin egen formening og tolkning av det jeg beskrev i teksten.

# Typo- grafi

Typografi i normkritisk grafisk design er interessant. Mange normkritiske designere bruker skrifttyper designet av kvinner eller andre minoritetspersoner for å belyse hvor patriarkalsk typografien faktisk er. Det en kan diskutere her er hvordan designerne ofte bruker skrifttyper designet av kvinner, som tydelig er inspirert av menn. Et annet trekk ved normkritisk typografi er at

en bruker det Bastion kaller for «belastede typesnitt». Dette kan eksempelvis være Comic Sans eller Mistral. Et annet grep i normkritisk typografi er at en midtstiller teksten og fremtvinger «horunger».

5



Zuzana Licko, 1990

Normen i et teksthierarki er at titter er satt i størst skriftstørrelse, og brødtekst i en mindre. For å skille ingress eller tekstutdrag fra brødteksten brukes ofte en skråstilt versjon av skrifttypen, eventuelt en annen farge. I normkritisk grafisk design utfordres dette, og en kan ved hjelp av normkreative strategier utvide folks oppfatning av design.

I normkritisk design benyttes også farger i typografien i større grad enn i normaliv design. På grunn av standarder i tekstredigeringsprogrammer har det blitt en norm at svart tekst ligger på hvit bakgrunn. Denne normen kan brytes opp ved å omvende fargene, eller velge helt andre farger, for å sette spørsmålstegn ved hvorfor akkurat svart på hvitt er normen.

SEVEN

*>Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi feugiat nisi a varius. Phasellus vehicula dictum nisl id urna horunge.*



«Man leser best det man leser mest» er er sitat fra Zuzana Licko som ble brukt i en artikkel hvor Mycket og Bastion hadde en samtale om normkritisk design. I dette oppslaget satte jeg sitatet i skriften Mistral, la på en gradering som jeg så inverterte.

I bakgrunnen av oppslaget har jeg skrevet typotypotypo... som danner et mønster i bakgrunnen.

I dette oppslaget prøvde jeg selv å være kritisk, både til design og samfunnet. Jeg tar i teksten opp typografisk «horunge» og kobler dette opp til Jomfru Maria og Jesusbarnet.



# FARGER

# FARGE



Sed quam nobil vellupta veliquis acerum volupta lemolorpos quid magnalem sandam eossil, el assequis aliquiam a num que saeprat quiducialia ped qui corempo aut eiclati squodic tem aciisqui sam, ea edelles dio od utecli replatur?

Faccusd aepuda nest el, od quae volorerum digenia commihicia alis pror antionse aliaese quaspielus intis aut moditem peribus res ut pra vent. Ullacest, sa pos necerum is ex es quo es sequate corepudae volorum lanis ut quial accabo. Ut acealio. Renlotaqui ut officias ut voles velland eliquia tempore mquasperum que perchiliquam ut harsiis maio. Vid moluptatum atemquias mos excepel luplassinto magniel volecte mporepudam fugital.

Ebis cus, omnihil eostior ehentios

Sed quam nobil vellupta veliquis acerum volupta lemolorpos quid magnalem sandam eossil, el assequis aliquiam a num que saeprat quiducialia ped qui corempo aut eiclati squodic tem aciisqui sam, ea edelles dio od utecli replatur?

Faccusd aepuda nest el, od quae volorerum digenia commihicia alis pror antionse aliaese quaspielus intis aut moditem peribus res ut pra vent. Ullacest, sa pos necerum is ex es quo es sequate corepudae volorum lanis ut quial accabo. Ut acealio. Renlotaqui ut officias ut voles velland eliquia tempore mquasperum que perchiliquam ut harsiis maio. Vid moluptatum atemquias mos excepel luplassinto magniel volecte mporepudam fugital.

Ebis cus, omnihil eostior ehentios

Med dette oppslaget ville vise typiske farger som er brukt av normkritiske designere. Jeg viser også en gradering som blir invertert.

## Bildebruk

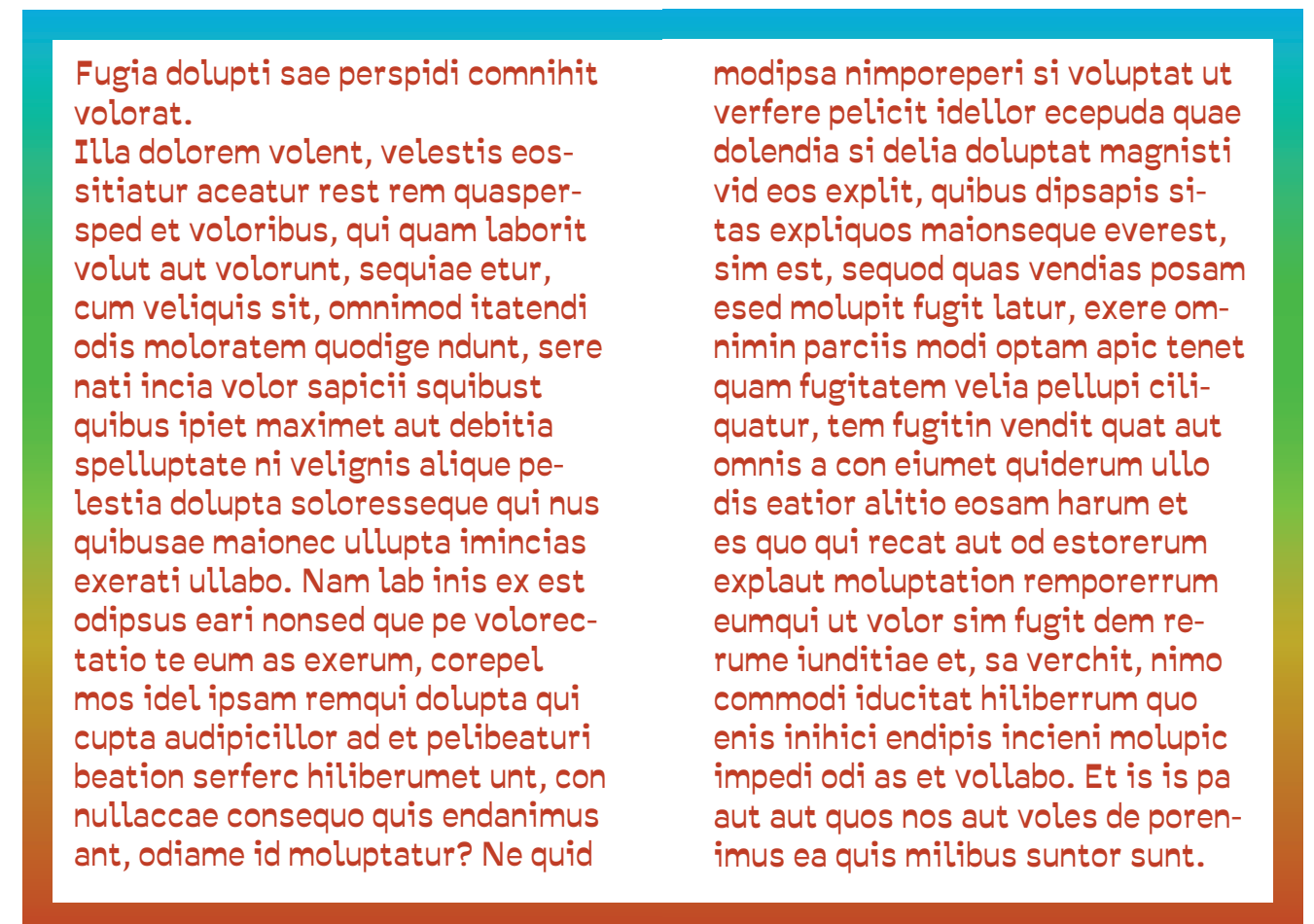
Inctur? Quiaeserspit aliqua voluptiet pe lam que nobitibus.

Ed exerum quodit autectum quo quid que dolupture minus dolorepuda pariber natiatis accusandem qui sit facea con pro dolentius vid que num eos quae poreptaquo berferae modiore stibero de odiciis ea volo voluptatur ad que con et fuga. Faccabo resequatur? Aliquame ni dolluptat iur? Qui dolorro videlit is ducius am iminum quis elenis re nations equiatenis est, omnimint volorerem hari velenecatium nit estisuntisit, aces nam nonserspide duntur ad qui as dolum sanditiur re, te ateculpa con pa con eicium in re, quunt occus, ati verioctis ut aut quibusdaest unt, quiatenia ipis mint eum derro




I dette oppslaget har jeg brukt typiske stock-bilder, noe normkritiske designere ofte gjør. Dette er likevel satt litt på spissen for å synliggjøre hvordan stock-bilders uttrykk er.

<p>Selv om flere kritiske bevegels-er har tatt sin plass i historien, oppleves det fortsatt som de modernistiske og funksjonalistiske normene sitter igjen. Det som gjør den normkritiske bevegelsen unik er deres idé om at de modernistiske idealene i grafisk design-bransjen også kan overføres til samfunnet og sosiale normer. At den normkritiske bevegelsen nå blir større er derfor naturlig siden feminismen i øyeblikket er godt på vei inn i sin fjerde bølge. Kjente stemmer tar samfunnsansvar og roper høyt om viktige temaer som utfordrer likes-tillingen. Norge blir stadig mer mangfoldig, og et mer mangfoldig samfunn trenger mer mangfoldig</p> <p><small>Skrifttype: Savate av Wech/Velvetynes Type Foundry</small></p>	<p>design.</p> <p>Normkritikkens estetikk er sterkt påvirket av like kombinasjoner, trykte og skriftsom og Comic Sans, og et uforståelig hierarki. Disse virkemidlene blir tatt i bruk av designere for å stille spørsmål til hvorfor de modernistiske reglene finnes, og hva som er grunnen til at de avvikende virkemidlene blir oppfattet som mislykkede. Ved å benytte seg av de avvikende virkemidlene i kontrast til normen skapes det en arena hvor en</p>
--	---



Flere ulike måter å sette opp tekst på. Hvorfor ikke?

Her har jeg dratt regnbuen også inn i boken. Som tidligere skrevet bruker normkritiske designere ofte mange farger for å kommunisere et budskap.

Caero blaut prorem recti nit velest, om-  
 mos nobis elluptatur, optis nobis min-  
 vendantio odiciti aliquias ute ventium  
 illor aut estio que poriaspelic tem ut  
 abo. Sequunt que rerio. Cipsum dolup-  
 tatum fugit ut eum apiendigenit faceate  
 ilis aut autas il id eaque doluptio. Tiam,  
 sim re ma nissum hillit, tet ant intecea  
 eic te porpos apicil id est adis siti tem  
 inis arciis quo blaborum velici ad mo-  
 lessum earisciis molora cus que periat  
 explantem adici auditat eturece pelibus  
 volendae voloriam, si odita invenimo  
 etur aut eiciis sus eaque qui doluptur  
 re nem andus et ligendi gendige ntibus  
 magnimin pro quid  
 ma volorepra int.  
 Odiscipsum quam,  
 sus alit aut es rem

fuga. Atempore nitas arume volut utec-  
 tur ad magnis corestio qui nones ut ip-  
 sam intia iunti dolo earum doluptae net  
 eatatur, nonse nullest que officil mo-  
 luptas re estrum fugitium es atatia  
 adis nossunti dolo dic te  
 vendant et ex eribus  
 sitio. Enihiciatum  
 aspera voles intiam ex  
 expliqui beria volup-  
 ta aut adipsae de eati-  
 bus doluptam ut molo-  
 rem acescit, cus molore  
 arum, offic te porpori temporem quis-  
 tru ptatem is et idebit antis volorem  
 sin nate velique as dusam in reria dene  
 posam iliquassit auda ne cum rem ad  
 expedit essitas et ut harchil eos diaepe  
 as maximus dolliquo elibus dionseque

*Ab ipsam aut mo bea am  
 exceribus.  
 Sed que ne reius excerae  
 sent unt volore voluptatem  
 re, que eos con ratur?  
 Quisquo blat et aperumqui  
 cus et fugitest, nihil identi  
 ntectemos rem inis que p  
 essi nvelen digenis non  
 Et lam ne*

*Rum atem harum quiatiate  
 nonecto ommodit officim  
 aiorecu llorum que voles mi,  
 imus, ut quaeria con nisque  
 iduntot atempor sum quam  
 ipsandae lat dolo quam  
 repellaut quis qui simus  
 accesseq uiatiumque evel eum  
 fugia.*

Caero blaut prorem recti nit velest, om- vendantio odiciti aliquias ute ventium abo. Sequunt que rerio. Cipsum dolup- ilis aut autas il id eaque doluptio. Tiam, eic te porpos apicil id est adis siti tem lessum earisciis molora cus que periat volendae voloriam, si odita invenimo re nem andus et ligendi gendige ntibus Odiscipsum quam, sus alit aut es rem	<p>mos nobis elluptatur, optis nobis min-          illor aut estio que poriaspelic tem ut          tatum fugit ut eum apiendigenit faceate          sim re ma nissum hillit, tet ant intecea          inis arciis quo blaborum velici ad mo-          explantem adici auditat eturece pelibus          etur aut eiciis sus eaque qui doluptur          magnimin pro quid ma volorepra int.          fuga. Atempore nitas arume volut utec-</p>
tur ad magnis corestio qui nones ut ip- eatatur, nonse nullest que officil mo- nossunti dolo dic te vendant et ex eribus ex expliqui beria volupta aut adipsae de cus molore et fugiatur arum, offic te idebit antis volorem sin nate velique as auda ne cum rem ad expedit essitas et ut elibus dionseque voluptium ut qui num magniatid id et quis ressimocomnist	<p>sam intia iunti dolo earum doluptae net          luptas re estrum fugitium es atatia adis          sitio. Enihiciatum aspera voles intiam          eatibus doluptam ut molorem acescit,          porpori temporem quistru ptatem is et          dusam in reria dene posam iliquassit          harchil eos diaepe as maximus dolliquo          ulles dem recture henecte nonsequibus          emporum verenis peruntia saectum qui</p>

Gradering av tekst, med fotnoter/faktabokser som bryter inn i brødtekstens oppsett.

Her utfordrer jeg måten en er vant med å lese. Linjene går faktisk helt gjennom oppslaget, men siden det står i fylt tekst blir det vanskelig for oss å skjønne det nå, siden ingenting gir mening uansett. Øverste linje over begge sidene er første linje, andre linje er linjen under på begge sider, OSV.



<p>Caero blaut prorem recti nit velest, om- mos nobis elluptatur, optis nobis min- vendantio odiciti aliquias ute ventium illor aut estio que poriaspelic tem ut abo. Sequunt que verio. Cipsum dolup- tatum fugit ut eum apiendigenit facete ilis aut autas il id eaque doluptio. Tiam, sim re ma nissum hillit, tet ant intecia eic te porpos apicil id est adis siti tem inis arcis quo blaborum velici ad mo- lessum eariscis molora cus que periat explantem adici auditat eturece pelibus volendae voleriam, si odita invenimo etur aut eiciis sus eaque qui doluptur re nem andus et ligendi gendige ntibus magnimin pro quid ma volorepra int. Odiscipsum quam, sus alit aut es rem fuga. Atempore nitas arume volut utec- tur ad magnis corestio qui nones ut ip-</p>	<p>sam intia iunti dolo earum doluptae net eatatur, nonse nullest que officil mo- luptas re estrum fugitium es atatia adis nossunti dolo die te vendant et ex eribus sitio. Enihiciatum aspeta voles intiam ex expliqui beria volupta aut adipsae de catibus doluptam ut molorem aces- cit, cus molore et fugiatur arum, offic te porpori temporem quistru ptatem is et idebit artis volorem sin nate velique as dusam in reria dene posam iliquassit auda ne cum rem ad expedit essas et ut harchil eos diaepe as maximus dolliquo elibus dionseque voluptium ut qui num ulles dem recture benecte nonsequi- bus magniatis id et quis ressimmo com- ist emporum verenis peruntia saectum qui as asperrumque la plibustrum alis elicipsam voluptiae sequiat quatum is</p>
--	---

<p>Caero blaut prorem velici ad molessum recti nit velest, om- eariscis molora cus mos nobis ellup- que periat explan- tatur, optis nobis tem adici auditat minvendantio odic- eturece pelibus vo- iti aliquias ute ven- lendae voleriam, si tium illor aut estio odita invenimo etur que poriaspelic tem aut eiciis sus eaque ut abo. Sequunt qui doluptur re que verio. Cipsum nem andus et ligen- di gendige ntibus doluptatum fugit ut magnimin pro quid eum apiendigenit ma volorepra int. faceate ilis aut autas Odiscipsum quam, il id eaque dolup- sus alit aut es rem tio. Tiam, sim re fuga. Atempore ma nissum hillit, nitas arume volut tet ant intecia eic utectur ad magnis te porpos apicil id corestio qui nones est adis siti tem inis ut ip. Luptae om- arcis quo blaborum</p> <p>trettito</p>	<p>nisin ctatium voluptae re volessi dolo- rit atemque inversp itatem. Nemporit, cuptati nusam samet aborupt aquibus prat etur? Occum volorem rehenimust dolor- porum qui doloris nonsecto molup- tatur? Quis id ut aut voluptae sam quo dolores exped maximus. Liquunt. Delique si qui aligent, etur, as dolessitius alitatur sa ilitiis sedip- su mquist, nonest quatur, to blaut idia essi sum doluptati am, simuscit vid qui comnimu sanimi, officip issimen dellese cuptassinvel illab isim fugiatur suntore ssimus sequibus non et utectat iuntorem re, od quunt, nectiae caerio. Ratum voluptasi nusant inum qui se resequis quaspel lacestenis quundunto beruptum endis suntemos mossit, corecuptius. Udis doluptis dolupta quiandebit, atias</p> <p>trettitre</p>
--	--

Her utforsket jeg pagina. Paginaen i dette opp-  
slaget er satt med Comic Sans i en stor størrelse  
i forhold til formatet. Brødteksten flyter over  
pagina.

Igjen utfordrer jeg hvordan en vanligvis leser. Her  
leser en først de rosa boksene på venstre-siden,  
så de grønne boksene på venstre-siden, for så å  
lese grønn-rosa-grønn-rosa på høyre side. Dette  
utfordrer både hvordan er vant med å lese, men  
også systemer. Ved å lese den første siden for-  
venter en at en skal fortsette i samme mønster  
på høyre-siden med å lese grønn-grønn-rosa-  
rosa, men systemet er her brutt opp. Ikke prak-  
tisk.

Pagina er også skrevet ut som ord, og satt i Co-  
mic Sans med en regnbue-gradering.

kostnadene var høye og dermed var avbrudd lite ønskelig. Derfor ble de estetiske normene justert, og det ble akseptabelt med horunger i en ellers velprodusert trykksak<sup>2</sup>. I tillegg til dette vil jeg koble det opp til den italienske antidesignbevegelsen, som skrevet om på side 37, hvor formålet var å kritisere og utfordre de modernistiske normene for typografi, layout, fargebruk og så videre. Blant designere i bevegelsen er Alessandro Mendini som var en stor tilhenger av kitsch. Noe av dette kan sees på som forløperen til postmodernismen, og mye fra den italienske antidesign-

20

Håndbok

bevegelsen påvirket nok hvordan postmodernismen kom til uttrykk. Siden jeg tidligere i boka sammenlignet bevegelsen opp mot normkritisk grafisk design kan en også spørre seg om det finnes en sammenheng mellom Bastions valg om å løfte frem «horunger» i det feministiske tidsskriftet Bang, og at det var mer akseptert på 60-tallet da den italienske antidesignbevegelsen var sterk.

Normen i et teksthierarki er at titler er satt i størst skriftstørrelse, og brødtekst i en mindre. For å skille ingress eller tekstutdrag fra brødteksten bru-

Typografi

21

kostnadene var høye og dermed var avbrudd lite ønskelig. Derfor ble de estetiske normene justert, og det ble akseptabelt med horunger i en ellers velprodusert trykksak<sup>1</sup>. I tillegg til dette vil jeg koble det opp til den italienske antidesignbevegelsen, som skrevet om på side 37, hvor formålet var å kritisere og utfordre de modernistiske normene for typografi, layout, fargebruk og så videre. Blant designere i bevegelsen er Alessandro Mendini som var en stor tilhenger av kitsch. Noe av dette kan sees på som forløperen til postmodernismen, og mye fra den italienske antidesignbevegelsen påvirket

18

Håndbok

nok hvordan postmodernismen kom til uttrykk. Siden jeg tidligere i boka sammenlignet bevegelsen opp mot normkritisk grafisk design kan en også spørre seg om det finnes en sammenheng mellom Bastions valg om å løfte frem «horunger» i det feministiske tidsskriftet Bang, og at det var mer akseptert på 60-tallet da den italienske antidesignbevegelsen var sterk.

Normen i et teksthierarki er at titler er satt i størst skriftstørrelse, og brødtekst i en mindre. For å skille ingress eller tekstutdrag fra brødteksten brukes ofte en skråstilt ver-

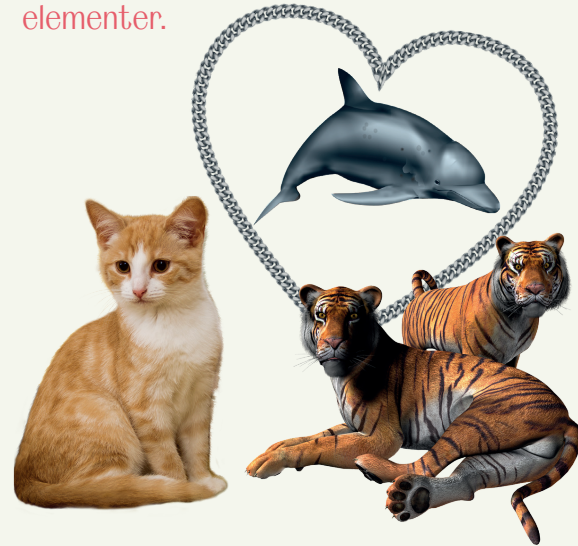
Typografi

19

Nå følte jeg at jeg begynte å nærme meg et uttrykk jeg ville gå for. Jeg syntes fargene fungerte godt, og de kan sammenlignes med andre normkritiske arbeider også. Brødteksten står venstrestilt i tekstbokser, men tanken var at de endret rotasjon og plassering fra oppslag til oppslag. Denne er litt skråstilt.

Midtstilt tekst, normkritisk til venstrestilt tekst.

kan en diskutere om fargebilder eller sort/hvitt-bilder er normer. Etter mine observasjoner kan det ofte oppleves som det blir utfordret ved at normkritikerne av og til benytter seg av duotones i bilder. I dette oppslaget blir det brukt ulike ulisensierte bilder og elementer.



76 Håndbok

## Comic Sans av Vincent Connare

BERMUDA  
AV GARRETT BOGE  
OG PAUL SHAW

Mistral av  
Roger Exoffon

### Typografi

Typografi i normkritisk grafisk design er interessant. Mange normkritiske designere bruker skrifttyper designet av kvinner og/eller minoritetspersoner for å belyse hvor patriarkalsk typografien faktisk er. Eksempelvis er designeren og grunnleggeren av magasinet Emigre, Zuzana Ličkos skriftter mye brukt. Det en kan diskutere

Bildebruk / Typografi 77

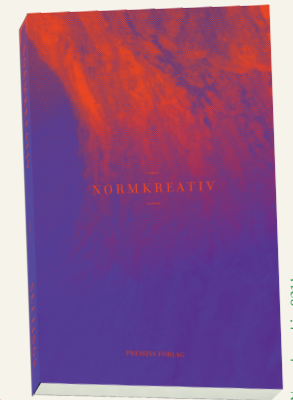
«Modernistisk grafisk design bygger meget på ett rutsystem där stödlinjer skapar enhetlighet och "renhet". I stället för att avsluta varje text med en liten ruta, som är det vanliga för att markera övergången mellan en essä och nästa, skapade vi en text som rinner i väg, ut ur sin grid.»



86 Håndbok

### Format

Det finnes mange ulike måter en kan utfordre formater på. Om vi tar for oss formater på bøker og magasiner kan svenske Settings trekkes frem med boken Normkreativ. Denne boken er designet av Brita Lindvall Leitmann og Mariana Alves Silva ved å bruke normkreative strategier. Det som



Normkreativ 2014

Oppsett / Format 87

Herfra og ut viser jeg de oppslagene jeg endte opp med. De to første oppslagene er hentet fra håndbok-delen i boka. Her har jeg brukt eksempler for å synliggjøre normkritiske strategier.



«En central grej är att hela tiden sträva mot att omformulera och utmana sina egna föreställningar, till exempel genom att försöka verbalisera magkänslan. Det är lätt att hänfalla åt intuitionen, och intuition är något som fortfarande hänvisas till på många konstnärliga utbildningar, som att det vore något heligt nästan. Jag tror absolut att intuition finns, och att den är viktig på en massa sätt, men det betyder inte att man måste följa den. Jag tror intuitionen berättar väldigt mycket om vilka vi är och var vi kommer från, den är liksom vårt bagage, den

är färgad av vår klass och vårt kön och vår erfarenhet helt enkelt. Man behöver zooma ut och identifiera vilken/vilka traditioner man refererar till och varför? Vad anses vara kvalitativt i dessa traditioner? Vilka ideologier bär traditionerna på? När man ställt sig de frågorna får man addera och reducera formvalen för att guida budskapet i den ideologiska inriktning som man tror på! Så att man inte bara berättar samma berättelse om och om igen för samma personer. Det blir ju också roligare att vara formgivare då.»  
Moa Schulman, april 2018

Dette er et oppslag hentet fra sitat-delen av boka. Dette er en del som skiller den teoretiske delen og håndbok-delen av boka. Her drar jeg frem graderingen både som ramme i bakgrunn, men også i sitatet.

#### SAMTALE MED LINA FORSGREN

Lina Forsgren, co-founder av Feministiska Kommunikationsbyråen, forklarer det som skrevet på side 19 som en analysemetode som fokuserer på hvordan blant annet kjønn, etnisitet, klasse, seksualitet og religion samspiller. Forsgren definerer det som:



Foto: Lina Forsgren

«Normkritisk grafisk design handler kortfattet om å granske, synliggjøre og forandre/utvekle/bevare/førskjute strukturer og normer innen den grafiske formgivningen på ulike måter for å oppnå et mål, til eksempel å gjøre noe tilgjengelig for alle. At det ikke skal ekskludere, diskrimi-

nera, fortrykke noen mm. For meg handler det om utvikling og å ikke fastne i en slentrian form som utelater eller skadar mennesker som møter formen eller å vekke nye eller utvikle/forandre tanker hos mennesker.»

For å beskrive forskjellen mellom normkritikk og normkreativitet, henviser Forsgren til SETTINGS sin hjemmeside settings.se hvor de forklarer forskjellen ved at normkritiske perspektiver synliggjør normer og konsekvensene av de, og at normkreativiteten er en tilnærming og metode for å bygge nye, mer inkluderende muligheter, organisasjoner og virksomheter.

Brødteksten er satt i rosa, og sitater, kolumnetitler, titler og pagina er satt i grønt. Dette er farger som blir mye brukt i normkritiske arbeid.

kjennetegnene rasjonalisering, effektivitet og funksjonalisme. Bevegelsen ønsket å omdefinere designernes og industriens rolle, og at de nå skulle få ta et etisk, politisk og pedagogisk standpunkt<sup>19</sup>.

For å danne en bedre forståelse av antidesignbevegelsen kan det være hensiktsmessig å trekke frem formgiverne Alessandro Mendini og Ettore Sottsass. Disse hadde stor betydning for den italienske antidesignbevegelsen. Mendini var redaktør i flere antidesign-tidsskrifter, men det som skilte han mest ut var hans interesse for kitsch, noe som kommer til uttrykk i *In praise of Kitsch* fra 1978 hvor han beskriver hvordan kitsch fungerer som et våpen for folket i mot eliten:

38 Om [normkritikk](#) og [normkreativitet](#)

«Kitsch is a political fact directly related to the power of the middle classes. It's the Trojan Horse used by the masses for the reappropriation of the arts»<sup>20</sup>.

I tillegg til essayet *In praise of Kitsch* kommer Mendinis interesse for kitsch til uttrykk gjennom hans utstilling «The Banal Object» i 1980. Der stilte han ut hverdagslige ting som støvsugere, kaffeetraktore, sko og lamper som hadde blitt tilført styling-elementer som eksempelvis pigger og flagg<sup>21</sup>.



Foto: Atelier Mendini

[Normkritikk i en designhistorisk sammenheng](#) 39

Dette oppslaget er hentet fra «Normkritikk i en designhistorisk sammenheng» hvor jeg skriver om den italienske antidesignbevegelsen og Mendini. Her har jeg latt bildene bryte inn i teksten.

Til høyre vises et utsnitt av alle høyre-sidene i materien. Disse har ulik farge, som sammen skaper en regnbue.

